

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ דברים, ד' מנחם-אב, ה'תשכ"ט

יו"ל לשי"פ דברים, תי"ב (נדחה), ה'תשע"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושתיים לבריאה

שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ דברים, ת"ב נדחה — הננו מוציאים לאור חלק מהתועדות ש"פ דברים, ד' מנחם-אב ה'תשכ"ט, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — כמה מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכח תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ה' מנחם-אב, ה'תשע"ב
שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2012 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5772 • 2012

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

בס"ד. שיחת ש"פ דברים, שבת חזון, ד' מנחם-אב, ה'תשכ"ט.

בלתי מוגה

א. יום הש"ק זה — פרשת דברים, שבת חזון — הוא השבת שממנו מתברך היום בשבוע (שהרי "מיני' מתברכין כולהו יומין"¹) שבו חל תשעה באב.

ובנוגע לקביעות דתשעה באב בימי השבוע — ידוע ה"סימן (שהובא בטור² בשם הגאונים) לקביעת המועדים (בשייכות לחג הפסח³, ר"ה לרגלים⁴) א"ת ב"ש כו', פי', ביום א' של פסח יהי לעולם תשעה באב". וכיון שכל ענין בתורה אינו בדרך מקרה ח"ו, ובפרט ענין שחזור ונשנה בכל שנה — הרי בודאי יש קישור ושייכות בין חג הפסח לתשעה באב.

ב. וביאור הענין⁵:

איתא במדרש⁶ על הפסוק⁷ "השביעני במרורים הרוני לענה", "השביעני במרורים, זה יום טוב הראשון של פסח, דכתיב בו⁸ על מצות ומרורים, הרוני לענה, מה שהשביעני בליל יום טוב הראשון של פסח, הרוני בליל תשעה באב לענה, הוי ליל י"ט הראשון של פסח הוא ליל תשעה באב". והענין בזה:

כתיב⁹ "את זה לעומת זה עשה האלקים": חג הפסח — שבו היתה החירות והגאולה מגלות מצרים, ולעומת זה (הפכו) — תשעה באב, שהו"ע החורבן והגלות.

והרי כללות ענין הגאולה בא לאחרי הגלות דוקא, וכמו ביצי"מ, שהגאולה באה דוקא לאחרי הגלות, ומזה מובן, גם בנוגע לתשעה באב, שלאחרי הגלות תבוא הגאולה, ועד שיהפכו ימים אלו לששון ולשמחה, כמ"ש¹⁰ "והפכתי אבלם לששון", וכמפורש בכתוב בנוגע לתשעה באב: "צום החמישי .. יהי' .. לששון ולשמחה ולמועדים טובים"¹¹.

(6) איכ"ר פ"ג, ה.

(7) איכה ג, טו.

(8) בהעלותך ט, יא. וראה בא יב, ח.

(9) קהלת ז, יד.

(10) ירמי' לא, יב.

(11) זכרי' ח, יט. וראה רמב"ם הל'

תעניות בסופן.

(1) זח"ב סג, ב. פח, א.

(2) או"ח סתכ"ח.

(3) ראה גם שיחת כ"ף מנ"א תשכ"ח ס"י

(תו"מ ח"י .. ע' ...).

(4) ר"ה ד, א.

(5) ראה גם אוה"ת תשא ע' ב"ג. מסעי ע'

א'שפו.

ונקודת הביאור בזה — נוסף על כללות הענין ד"כל דעביד רחמנא לטב עביד"¹², ויתירה מזה: "גם זו לטובה"¹³ — ע"פ מ"ש במדרש תמורה¹⁴ "אם אין רע אין טוב", והיינו, שאמיתית ענין הטוב הוא דוקא כאשר יש תחילה ענין של רע, וממנו באים להטוב, עי"ז שמהפכים את הרע, שאז הטוב הוא נעלה יותר, ויש בו גם מעלת התענוג (כמובא בחסידות¹⁵ שתענוג תמידי אינו תענוג), שלכן יאמרו לעתיד לבוא "אודך הוי' כי אנפת בי"¹⁶. וזהו "השביעני במרורים, זה יום טוב הראשון של פסח" — שגם לאחר הגאולה ממצרים אומרים "השביעני במרורים", שקאי על מרירות הגלות, והיינו, שענין הגאולה — "השביעני" — הוא ע"י הקדמת הגלות ("מרורים") דוקא.

וכמו"כ "הרוני בליל תשעה באב לענה" — שה"לענה" דתשעה באב, ענין החורבן והגלות, נקרא "הרוני", כיון שדוקא עי"ז באים לגאולה. והחידוש בזה — שלמרות שהגאולה תבוא רק אחרי ה"רגע קטן"¹⁷ של הגלות [והיינו, שלמרות אריכות זמן הגלות, הנה לגבי הגאולה הרי זה נקרא "רגע קטן"], וביתיים נמצאים עדיין בגלות, אומרים כבר על הגלות: "הרוני (לענה)", כיון שיודעים שדוקא ע"י הגלות באים אל הגאולה; ועוד זאת, שהזכרת ענין הגאולה בזמן הגלות גופא, מהוה נתינת כח "לעבור" את זמן הגלות, ולפעול את הפיכת הגלות עצמה לגאולה.

ג. וענין זה מודגש גם בשבת חזון:

השם שבת חזון הוא ע"ש התחלת ההפטרה: "חזון ישעיהו"¹⁸, שהיא נבואה קשה כו', ע"ד "חזון עובדי"¹⁹, שהיא נבואה קשה עבור אדם — מפלת אדם.

וביחד עם זה, ידוע הפתגם²⁰ המובא בדרושי ר' הלל מפאריטש, ששמע מאביו שסיפר בשם הרב מבאָרדיטשוב,

— שהי' בקירוב ביותר עם רבינו הזקן (ועמד לצדו בעת המחלוקת עם הר"א מקאָליסק), ואמר שתורתו של רבינו הזקן היא ההמשך של תורת הבעש"ט ותורת הרב המגיד²¹ —

18 שם א, א.

19 עובדי' א, א.

20 ראה אוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'צו בהערה. וראה גם שיחת ש"פ דברים שבהערה 22. וש"נ.

21 ראה מכתבו של רלוי"צ מבאָרדיטשוב שנדפס ב"אגרות בעל התניא" ע' קסט ואילך. וראה גם שה"ש תורת שלום ע' 47.

12 ברכות ס, סע"ב.

13 תענית כא, א. וש"נ.

14 ראה שם בתחלתו, וברפ"ב, ובפ"ג. וראה גם תר"מ חכ"ט ע' 132. וש"נ.

15 ראה כש"ט סק"א. לקו"א כג, סע"ג.

אר"ת כז, ב. ובכ"מ.

16 ישע"י יב, א.

17 שם נד, ז.

ש"ש(בת חזון) הוא "לשון מחזה, שמראין לכאו"א המקדש דלעתיד", וביאר זאת ע"פ "משל מאב שיש לו בן יקר, ועשה לו מלבוש יקר . . ומצד שלא נזהר הבן . . קרע אותו וכו', עשה לו לבוש שלישי, ולא נתן לו ללבוש אותו, רק גנזו, ולפרקים רחוקים ידועים מראה לו הלבוש כו'". וקישור הענינים הוא — שע"י הנבואה קשה ד"חזון ישעיהו", באים לנבואה קשה ד"חזון עובדי" אודות מפלת אדום, שזהו"ע ביטול הגלות, ועד שבאים לבנין ביהמ"ק השלישי.

ד. וענין זה קשור גם עם פרשת השבוע²²:

בפרשת השבוע נאמר²³ "אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן וגו'", וממשיך²⁴: "הואיל משה באר את התורה הזאת", ומפרש רש"י: "בשבעים לשון פירשה להם" — שבעים לשון של שבעים אומות העולם.

וענין זה קשור עם קיום היעוד²⁵ "אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד", והיינו, לפי שגם אצל אומות העולם ישנו טוב, אלא שהוא בהעלם, ועי"ז שהתורה נתבארה בשבעים לשון של אוה"ע, מגלים את הטוב שבהם.

וזהו גם כללות הענין דהפיכת הגלות לגאולה — כיון שתכלית הגלות היא שבביל ברור ניצוצות הקדושה שנמצאים אצל כל שבעים אומות העולם כו'²⁶.

ה. ויש להוסיף, שענין הגאולה נרמז גם במ"ש "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל":

ובהקדים הדיוק — שבדרך כלל נאמר "בני ישראל", ואילו כאן נאמר "ישראל" (אלא שמוסיף "כל ישראל")²⁷, דקאי על יעקב.

ועפ"ז יש לומר, שמ"ש "אלה הדברים אשר דבר משה אל (כל) ישראל", רומז על לימוד התורה שילמד משיח — שזהו משה, שהרי "גואל ראשון הוא גואל אחרון"²⁸ — עם יעקב נוסף על הלימוד עם זרעו של יעקב, שנחשב כמו הלימוד עם יעקב, שהרי "מה זרעו בחיים

22) ראה גם שיחת ש"פ דברים, שבת ספי"א.

חזון, ד' מנ"א תשט"ו ס"ד ואילך (תו"מ ח"ד 26) חסר קצת (המו"ל).

ע' 239 ואילך). וש"נ. 27) ראה גם כלי יקר כאן.

23) א, א. 28) ראה שמו"ר פ"ב, ד"ו. דב"ר ספ"ט.

24) שם, ה. זח"א רג, א. שער הפסוקים ויחי מט, יו"ד.

25) צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הלי' מלכים תו"א משפטים עה, ב.

אף הוא בחיים"²⁹, גם בזמן הזה, ובפרט לעתיד לבוא, כמובא בדרוש חסידות³⁰ שמשיח ילמד תורה עם האבות כו'.

וכן תהי' לנו — בביאת משיח צדקנו, "דוד עבדי נשיא להם לעולם"³¹, בקרוב ממש.

* * *

1. ידוע הסיפור³² שהבעש"ט לימד זכות על אלו שעסקו במסחר באופן שכמה ענינים בהנהגה שבין אדם לחבירו היו אצלם שלא כדבעי — שהסיבה לכך היא לפי שכל ענינם הוא לחנך בניהם ובנותיהם לתומ"צ, ולהשיא בנותיהם לתלמידי חכמים, באופן שיוכלו להמשיך ולעסוק בתורה תקופת זמן, בהיותם סמוכים על שולחן חותנם ("אויף קעסט"), והרי כל זה כרוך עם הוצאה גדולה כו'.

— זהו הסיפור שמספרים חסידים, וניכרים דברי אמת, שהרי ענינו של הבעש"ט הי' ללמד זכות על בני³³, ולגלות את הטוב בעולם, כך, שמסתמא אירע סיפור זה. וכיון שסיפור זה הגיע אלינו, בודאי יש בזה הוראה גם עבורנו — בנוגע לגודל הענין דלימוד זכות על בני'.

ובהקדמה — שכללות הענין דלימוד זכות אינו אלא בנוגע להזולת, אבל אין זה שייך בנוגע לעצמו, כיון שצריך להשתדל שהנהגתו תהי' כדבעי בכל הענינים, ללא שייכות לענין של עבירה, גם לא לעבירה שיכולה להביא לידי מצוה, וכמ"ש רבינו הזקן³⁴ בנוגע ל"מצוה הבאה בעבירה": "שאין כאן מצוה (ומוסיף:) כלל".

וכללות הענין בזה — שע"י הלימוד זכות על הזולת מגלים את הטוב שבו.

ובמכ"ש ממה שמצינו בנוגע ללשון הרע³⁵, ש"הורג שלשה, האומר והמקבלו והנאמר עליו"³⁶ — דלכאורה: בשלמא "האומר", מגיע לו עונש, וכן "המקבלו", שהי' לו לברוח בכדי שלא לקבל הלשון הרע, אבל "הנאמר עליו", מהי אשמתו? והביאור בזה — שע"י הדיבור אודותיו מגלים אצלו את הרע, והיינו, שמצד עצמו הי' הרע יכול להשאר בהעלם, במחשבה, או בהעלם יותר — אפילו לא במחשבה כו' (ע"ד המבואר

32 ראה כש"ט סקס"ה. וראה גם . וש"נ.

33 ראה גם תו"מ חכ"ט ס"ע 160. וש"נ.

34 שו"ע או"ח סכ"ה סל"ה.

35 ראה גם תו"מ חל"ח ריש ע' 175.

וש"נ.

36 ויק"ר פכ"ו, ב.

29 תענית ה, ב.

30 ראה מאמרי אדה"ז על פרשיות

התורה בשלח ע' רסא. לקו"ת צו יז, א. שער

האמונה לאדהאמ"צ פנ"ו. סהמ"צ להצ"צ

מצות מינוי מלך פ"ג (דרמ"צ קי, ב). ועוד.

31 יחזקאל לו, כה.

בענין "איני יודע באיזו (דרך) מוליכין אותי"³⁷), וע"י הדיבור הרי זה מתגלה, לפי שכך הטביע הקב"ה בטבע הבריאה שהדיבור מגלה כו'.

ועאכו"כ ב"מדה טובה" ש"מרוכה ממדת כו"³⁸ — שע"י דיבור טוב, כמו לימוד זכות, מגלים את הטוב שבו, גם אם הוא בהעלם, עד כדי כך שאינו יודע אודותיו, כיון שבעצם ישנו הטוב בפנימיות, וע"י הדיבור מגלים וממשיכים זאת גם בחיצוניות.

ובשביל זה יש צורך בנתינת כח ופתיחת הדרך [עד לדרך רחבה, כמו הדרך של עיר מקלט שהיתה ל"ב אמה, כפליים מרשות הרבים, כפי שלמדים ממ"ש³⁹ "תכין לך הדרך", "דרך הדרך"⁴⁰] ע"י נשיא בישראל — כפי שנפעל ע"י הבעש"ט, ועד"ז הרה"צ מארדיטשוב, שראה את הטוב שבישראל, ולימד עליהם זכות כו'⁴¹, ועי"ז הכין אותם אל הגאולה, וכמו ע"י הפתגם שבשבת חזון "מראין לכאו"א המקדש דלעתיד" (כנ"ל ס"ג), שזהו ע"ד ענינו של אליהו הנביא, מבשר הגאולה.

ז. כל האמור לעיל בא בתור הקדמה לא' הסיבות שבגללן נערכת התוועדות זו — העובדה שבשבוע האחרון מתהלכים אנשים מתוך בלבול ("צוטומלט") בגלל הטיסה אל הירח⁴².

ומובן השלילה שבדבר — שהרי ענינו של יהודי הוא העסק בתומ"צ, ואילו כאשר חושבים ומדברים אודות ההפלאה שבטיסה אל הירח, הנה בינתיים לא יכולים לעסוק בתורה, כיון שאי אפשר לחשוב ב' מחשבות⁴³, ועאכו"כ לדבר ב' דיבורים, בבת אחת.

אלא שיש ללמד זכות עליהם — שזהו ענין שיכולים ליקח את הטוב שבו, ע"י לימוד הוראות בעבודת ה'.

ולדוגמא:

בנוגע לענין הערבות, "שכל ישראל ערבים זה לזה"⁴⁴ — כמדובר פעם⁴⁵ שבענין זה רואים במוחש שכאשר אדם א' עושה פעולה שלא כדבעי, אפילו בענין קטן שאינו אלא שוה פרוטה, הרי זה נוגע (לא רק לעצמו, אלא) לכולם, ונוגע לכללות הענין ששוויו אלפי אלפים כו'. ומזה

37) ברכות כח, ב. וראה בהנסמן בתו"מ 42) ביום ב', ו' מנ"א, נחת האדם למ"א ע' 222 הערה 55.

38) יומא עו, א. וש"נ. 43) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסע"ג בקו"א

(2).

39) 40) ב"ב ק, רע"ב (ובפרש"י). וש"נ. 44) שבועות לט, סע"א. וש"נ. הובא

41) ראה גם תו"מ ח"ב ס"ע 13. וש"נ. 42) בפרש"י עה"ת בחוקותי כו, לו.

מוכן גם ברוחניות, בנוגע להנהגת כל אחד מישראל, אפילו בדקדוק קל של דברי סופרים או מנהג ישראל, שזה נוגע לכללות בניי.

וכמו"כ ישנה ההוראה מזה בנוגע להגברת האיכות על הכמות והגברת הצורה על החומר⁴⁶ — כפי שמוכח מזה שלמרות שהאדם הוא קטן בכמות לגבי שאר הנבראים, ובאדם גופא, המוח שבו מלוּבש השכל, הוא קטן בכמות לגבי כל הגוף⁴⁷, הנה ע"י ריבוי האיכות יש ביכלתו לייצר מכוּנה ("חללית") שלא לפי ערך משקלו, שתוכל לרוץ בכח גדול ולהגיע למרחק גדול ביותר, מאות אלפי מילין, שלא לפי ערך כלל.

וכמו"כ יש לזה שייכות לענין התפלה:

עיקר התפלה היא תפלת שמונה עשרה, שנאמרת ג"פ בכל יום, וביום השבת יש גם תפלת מוסף; אבל, כדי להגיע לשמו"ע, הרי זה ע"י ההקדמה דקריאת שמע — "אמליכתי למעלה ולמטה ולארבע רוחות השמים"⁴⁸, ולזה באים ע"י הקדמת ההתכוונות ברוממות האל ושלמות האדם⁴⁹, כפי שרואים זאת מענין הבריאה, כמ"ש⁵⁰ "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה".

ומובן, שאף שיכולים לראות זאת גם כשנמצאים למטה, אם רק נושאים את העינים למרום — הרי בודאי רואים זאת הרבה יותר ע"י הטיסה בחלל, באופן ש"אראה שמך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת"⁵¹, ואז ניכר ונרגש הענין ד"מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו"⁵² (גם אם הי' מקום להרגש של "כוחי ועוצם ידי גו"⁵³ לאחרי שהאדם הגיע להישגים כאלו).

וכמדובר בהתוועדויות שלפנ"ז⁵⁴ בענין "עשה לך שרף ושים אותו על נס גו"⁵⁵, שאע"פ שהי' זה נחש פשוט, מ"מ, בזמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה, היו משעבדין את לבם לאביהם שבשמים⁵⁶, ונעשה אצלם ענין הביטול.

ח. וענין זה נוגע גם למאורע מזעזע — שאין להאריך בו כשנמצאים בימי "בין המיצרים", כי אם כפי מדת ההכרח:

ישנם "ראַבִּי"ס" שהם בבחינת "מהרסיך ומחריביך ממך יצאו"⁵⁷, שכן, בחשבם ששמים הולך לפניהם, עליהם "לחדש" דבר מה, ולכן

(46) ראה גם תו"מ ח"ל ס"ע 149 ואילך.	(51) תהלים ח, ד.
(47) בענין זה נזכר גם שהדומם שבאדם	(52) שם, ה.
אינו בערך לדומם שבדומם.	(53) עקב ח, יז.
(48) ברכות יג, ב.	(54)
(49) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסצ"ח. וש"נ.	(55) חוקת כא, ח.
(50) ישע"י מ, כו.	(56) פרש"י עה"פ.
	(57) ישע"י מט, יז.

מחדשים דרגא נוספת בכפירה — בהוספה על מ"ש הרמב"ם⁵⁸ "שלושה הן הנקראים אפיקורסין"... — וטוענים, שאין שם אלקה!

והגע עצמך: ענין האמונה ישנו גם אצל גוים, אלא שהאמונה שלהם היא רק בבחי' ממכ"ע, ואילו האמונה של בני' היא בבחי' סוכ"ע כו'⁵⁹; אבל ה"ראבאי" הנ"ל טוען שאין שם אלקה!...

ויש מהם שטוענים, שיש אמנם אלקה, אבל, "רם על כל גוים ה'"⁶⁰, ו"עזב ה' את הארץ"⁶¹; הקב"ה ברא אמנם את העולם, טוענים הם, אבל שוב אינו מתעסק בזה, ובודאי שאינו מתעסק עם דומם צומח וחי — היפך האמת, שיש השגחה פרטית לא רק על בני', ולא רק על מין האדם, אלא גם על חי וצומח ואפילו דומם, וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בכמה ממאמריו ושיחותיו⁶², שאפילו גלגולו של עלה ממקום למקום הוא ע"פ ההשגחה העליונה, ונכלל במחשבה הקדומה דפרצוף אדם קדמון! ויש מהם שטוענים, שהקב"ה משגיח אמנם על הכל, אבל, "מי יאמר לו מה תעשה"⁶³, ובמילא, אין תועלת בתפלתו של יהודי, כיון שהפעולות שנעשים למטה אינם משפיעים על הענינים שלמעלה.

ובכן, בנוגע לכל ג' הטענות שלהם, יש הוראה ולימוד ממאורע הנ"ל — שביקשו שיתפללו עבורם, והוסיף לפרש, שיתפללו תפלות מספר תהלים של דוד נעים זמירות ישראל — שבזה מודגש: (א) שיש אלקה, (ב) שהוא משגיח על העולם, (ג) שהתפלה פועלת פעולתה, גם כאשר מתפללים על מישהו שנמצא במרחק גדול ביותר!

ט. ולהעיר:

האמת היא שגם אלו שטוענים טענות הנ"ל — הם בעצם מאמינים בה', שהרי כל ישראל הם מאמינים בני מאמינים בלי שום חקירת שכל אנושי⁶⁴,

— (כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בבת שחוק): ישנו א' מגדולי החוקרים, פילוסוף ומלומד גדול, שכתב חיבור שלם להוכיח את קיום מציאותו מהמציאות שלו גופא, וחיבור זה נלמד במשך השנים שלאח"ז, עד לימינו אלו. אבל, אצל אדם נורמלי, אין נתינת מקום לכל זה, כי, רק בנוגע לחולת שייך לחקור אודות קיום מציאותו, אבל לא בנוגע לעצמו. ועד"ז מובן בנוגע לענין האמונה בה', שאין צורך בחקירת שכל אנושי כו'²⁶.

62 ראה כש"ט בהוספות סקע"ט ואילך.

58 הל' תשובה פ"ג ה"ח.

59 ראה סידור (עם דא"ח) שער חהמ"צ וש"נ.

63 קהלת ח, ד.

בתחלתו (רפד, ג). ובכ"מ.

64 תניא פמ"ב (ס, ב).

60 תהלים קיג, ד.

61 יחזקאל ח, יב.

וכפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בתחילת בואו לאמריקא⁶⁵, שראו בפועל, שבבוא עת צרה, זעקו כולם "שמע ישראל"...

ולאידך גיסא: מספרים שהי' בליובאוויטש א' מה"קנטוניסטים [בזמנו של "ניקאָלאַי" הראשון, חטפו נערים יהודים והכריחום לשרת בצבא במשך עשרים וחמש שנים ויותר, ואעפ"כ, רובם ככולם לא המירו דתם, ורבים מהם קיימו מצוות מעשיות — במדה האפשרית], שכאשר שאלו אותו אודות "ניקאָלאַי", השיב, שאינו אוחז ממנו!... והגע עצמך: במשך עשרות שנים עבד בשירותו, ומסר נפשו להלחם עבורו במלחמה שבה נהרגו עשרות אלפי בני אדם, ולאחרי כל זה, אמר, שאינו אוחז ממנו! — וכיון שכן, בודאי מתחרטים על כך שאמרו דברים הנ"ל,

[וכידוע⁶⁶ שענין החרטה גופא מוכיח שזהו ענין של עבירה, והיינו, שכדי לידע אם פעולה מסויימת היא מצוה או עבירה, יש לבחון את התוצאה — אם לאח"י יש לו רגש של הנאה ושביעות רצון, או שיש לו רגש של חרטה (והרי ענין החרטה ישנו גם אצל אלו שהטוב שבהם היא בבחי' מקיף⁶⁷)], ורק בגלל שמוכרח להצדיק את עצמו, חייב להמשיך ולומר שאינו מאמין בו'.

י. ויש להוסיף בהאמור לעיל אודות ההוראה שלמדים מכללות המאורע הנ"ל — בנוגע להדגשת מעלת האיכות דוקא:

כדי שהמכונה הנ"ל תוכל לטוס לירח, יש צורך באנשים שמתכננים את כל פרטי הדברים, והם אחראים לכך שהטיסה תתנהל כשורה כו'. ומובן, שכאשר אנשים אלו יטענו, שבמקום למלא את תפקידם מתוך החדר המיוחד לכך, יטוסו הם בעצמם — אזי התוצאה תהי' היפך הטיסה!... ומזה למדים גם בנוגע לחשיבות ענין התורה, שדוקא על ידה נמשכים ובאים כל ענייני העולם, כך, שגם הטיסה הנ"ל היא ע"י הניתנת כח של התורה, שעל ידה נעשית שלימות הבריאה.

וזהו כללות הענין שהבטיחה תורה⁶⁸ שכאשר "בחוקותי תלכו", אזי המסובב הוא "ונתתי גשמיכם בעתם וגו'"⁶⁹, ועד לסיום הענין: "ואולך אתכם קוממיות"⁶⁹, בביאת משיח צדקנו.

* * *

(67) ראה תניא ספ"א.

(68) ר"פ בחוקותי.

(69) שם, יג.

(65) שיחת פורים ה'ש"ת (סה"ש קיץ

ה'ש"ת ע' 12).

(66) ראה שבט מוסר פכ"ה. וראה גם

תו"מ חמ"א ריש ע' 131. וש"נ.

יא. בהמשך להאמור לעיל (ס"י) שכל עניני העולם נמשכים מהתורה — ישנם הטוענים, שלא די בכך, כדמוכח מזה שאי אפשר לעסוק בתורה בלבד, אלא יש צורך גם לעסוק בעשי' בעולם בפועל ממש, כמו חרישה וזריעה וכל שאר הענינים ד"סידורא דפת"⁷⁰, שהרי "הרבה עשו כר' ישמעאל ועלתה בידן, כרשב"י ולא עלתה בידן"⁷¹, כך, שיש צורך בב' הענינים, הן לימוד התורה והן העסק בעולם.

אך הענין הוא — כמובן מהביאור של רבינו הזקן בקונטרס אחרון בתניא ד"ה דוד זמירות קרית להו"⁷², בענין "שמחת דוד המלך ע"ה .. בעסק התורה בעת צרתו" (בהיותו בגלות כו'), ע"י ההתבוננות איך ש"ריבוי העולמות וכל צבאם .. כולם בטלים במציאות לגבי דקדוק א' מדקדוקי תורה .. אשר בדקדוק קל עולים כל העולמות ומקבלים חיותם ושפעם או להיפך ח"ו", וכפי שמביא דוגמא מענין הקרבנות, ש"אם הקרבן כשר נעשה יחוד עליון ועולים כל העולמות לקבל חיותם ושפעם וכו'" ("כנודע .. מענין עליות עולמות העליונים באתערותא דלתתא בהקרבת עוף אחד בן יונה או תור ע"ג המזבח או קומץ מנחה"⁷³).

[ולהעיר, שמזה מוכח שכללות הענין ד"שכר מצוה מצוה"⁷⁴ הוא באופן של המשכה טבעית — כידוע המחלוקת בין גדולי חכמי ישראל אם שכר מצוה הו"ע טבעי, בדרך סיבה ומסובב, או ענין סגולי⁷⁵].

וכן הוא בנוגע ללימוד התורה — שהרי "כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה"⁷⁶, כך, שע"י לימוד התורה נעשית עליית כל העולמות לקבל חיותם ושפעם כו'. ולא עוד אלא שיש מעלה בעסק התורה לגבי הקרבת הקרבנות, מצד מעלת התורה לגבי המצוות, כמו מעלת הדם על האברים⁷⁷, שהמצוות הם בדוגמת האברים שהם באופן של התחלקות, כל אבר לפי עינו, משא"כ התורה היא בדוגמת הדם (כמ"ש⁷⁸ "זאת התורה אדם", א' ד"ם⁷⁹) שממשיך רוח חיים בכל האברים בשוה, כך, שע"י התורה נפעלת המשכה כללית בכל הענינים.

וכיון שע"י התורה נמשכים כל הענינים בעולם — הרי מובן שכל הענינים שבעולם ישנם בתורה בהעלם.

70) שבת עד, ריש ע"ב.	א"ב).
71) ברכות לה, ב.	76) מנחות בסופה. ועוד.
72) קס, סע"א ואילך.	77) ראה לקו"ת במדבר יג, א. ובכ"מ.
73) אגה"ת פ"ב.	78) חוקת יט, יד.
74) אבות פ"ד מ"ב.	79) ראה ספר הערכים חב"ד ערך אדם
75) ראה של"ה בית אחרון (יב, א"ב. טו, ס"ח (כרך א ע' קג). וש"נ.	

וכפי שמצינו בגמרא במסכת בכורות⁸⁰: "אל קיסר לרבי יהושע בן חנני", נחש לכמה מיעבר ומוליד, א"ל לשוב שני, והא סבי דבי אתונא ארבעיניהו ואוליד לתלת, הנהו מיעברי הוּ מעיקרא ד' [שנין] כו". ומנין ידע ריב"ח שעיבורו של נחש שבע שנים — מהתורה, "שנאמר⁸¹ ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה, אם מבהמה נתקלל, מחי' לא כ"ש, אלא לומר לך כשם שנתקללה הבהמה מחי' אחד לשבעה .. כך נתקלל הוא מבהמה אחת לשבע, דהוה לי' שב שני"⁸².

[ולהעיר מהמסופר בגמרא⁸³: "כי קא ניחא נפשי דרבי יהושע בן חנני, אמרו לי' רבנן, מאי תיהוי עלן מאפיקורסין, אמר להם, אבדה עצה מבנים נסרחה חכמתם⁸⁴, כיון שאבדה עצה מבנים, נסרחה חכמתן של אומות העולם". ובכל אופן, גם כאשר "אבדה עצה מבנים", ולא יודעים מה להשיב — הרי הענינים ישנם בתורה, וכפי שדרשו רז"ל⁸⁵ על הפסוק⁸⁶ "כי לא דבר ריק הוא מכס", "ואם ריק הוא, מכס הוא". ובענין זה יש לכל אחד השליחות שלו (וכמו בענין הזמן, ש"ימים יוצרו גו'⁸⁷), וישנו מי שעל ידו צריך להתגלות ענין פלוני, ולא יוכל להתגלות ע"י מישוהו אחר].

יב. וכן הוא בנוגע לחקירה שנתעוררה לאחרונה — אם יש יצורים, בעלי חיים כו', על הירח:

ובהקדמה — שלכאורה לא הי' צריך להתייחס לענין זה, כיון שאינו נוגע לקיום התומ"צ. אבל, כיון שמשתדלים ולהוטים ("מ'קאכט זיך") ביותר לעורר אודות מצות תפילין, והרי יתכן שכאשר פלוני ידע מה להשיב על חקירה הנ"ל, אזי יתוסף עוד יהודי שנייח תפילין, ועד"ז בנוגע לשמירת שבת או כשרות וכיו"ב — השבתי לפלוני ששאל אצלי אודות חקירה הנ"ל, שמצינו מענה על זה בגמרא!

ובכן: דברי הגמרא הם בב' מקומות — במסכת שבועות⁸⁸ (מהמסכתות שלומדים בשיבות), ובמסכת מועד קטן⁸⁹ (שלומדים אותה בימי בין המצרים), בפירוש הפסוק שנאמר בשירת דבורה על מלחמת ברק וסיסרא: "אורו מרוז אמר מלאך ה' (ברק, בשליחותו של הקב"ה) אורו ארור יושבי' כי לא באו לעזרת ה' (כביכול, שמי שהוא עוזר את

86) האזינו לב, מז.

87) תהלים קלט, טז. וראה לקו"ש חט"ז

ע' 273, וש"נ.

88) לו, א.

89) טז, א.

80) ח, ריש ע"ב.

81) בראשית ג, יד.

82) בכורות שם, סע"א.

83) חגיגה ה, ב.

84) ירמי' מט, ז.

85) ירושלמי פאה פ"א ה"א.

ישראל, כעוזר את השכינה)⁹⁰ — שיש ב' דעות בפירוש "מרוז" (כפי שהובא גם בפירוש רש"י על הפסוק): "איכא דאמרי גברא רבה הוה (והי' סמוך למקום המלחמה ולא בא), ואיכא דאמרי כוכבא (מזלי' דסיסרא) הוה, שנאמר⁹¹ מן שמים נלחמו הכוכבים".

[יש שרוצים לומר שמדובר אודות מזל רוחני, ולא אודות כוכב גשמי. אבל בפשטות, כשרש"י מביא מדברי הגמרא "כוכבא הוה", הכוונה לכוכב כפשוטו. וכמו במארז"ל⁹² ש"ישראל מונין ללבנה", ולכן "בזמן . . (ש)לבנה לוקה סימן רע כו", שהכוונה היא ללבנה כפשוטה]. ועפ"ז: לפי הפירוש השני בגמרא ש"כוכבא הוה" — שהובא בפירוש רש"י על הפסוק בתור פירוש ראשון — עכצ"ל ש"יושבי" קאי על אלו שיושבים בכוכב זה.

[ולהעיר:

בפירוש רבינו חננאל⁸⁹, "והאי דכתיב יושבי", כענין עיש⁹³ (כוכב גדול שבכימה והרבה כוכבים קבועים בו, ונטל שני כוכבים ממנה לפתוח ארובות המבול, ונבקעו במזל טלה, ועתיד הקב"ה להחזירם לה) על בני (קבוצת כוכבים קטנים שעמו) תנחם", והיינו, שגם "יושבי" קאי על הכוכבים הסמוכים לכוכב זה.

אבל, כד דייקת שפיר, הנה בנוגע לכוכבים קטנים הסמוכים לכוכב גדול מתאים הלשון "בני", שכן, כוכב גדול קרוי אב, וכוכב קטן קרוי בן, וכמו רב ותלמיד, שהרב קרוי אב והתלמיד קרוי בן⁹⁴; אבל לא מתאים על זה הלשון "יושבי", שקאי על בני אדם דוקא, וכמו "לא תהו בראה לשבת יצרה"⁹⁵. ומסתבר לומר, שכשם שלפי הפירוש ש"מרוז" גברא רבה הוה", קאי "יושבי" על בני אדם "היושבים בארבע אמות שלו", כך גם להפירוש ש"כוכבא הוה", קאי "יושבי" על בני אדם היושבים על כוכב זה].

ומזה מוכח שיש "יושבי" לא רק על כדור הארץ, אלא גם על כוכבים נוספים. ומ"מ, בני האדם שנמצאים על כדור הארץ הם במעלה גדולה יותר מהכרואים שנמצאים על כוכבים נוספים, שלכן ניתנה התורה על כדור הארץ דוקא⁹⁶.

* * *

94 ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ז.

95 ישע"י מה, יח.

96 חסר סיום השיחה (המו"ז).

90 ס' שופטים ה, כג (ובפרש"י).

91 שם, כ.

92 סוכה כט, א.

93 איוב לח, לב (ובפרש"י ומצו"ד).

הוספה

בייה, כ"ג אייר, תשי"ג

שלום וברכה!

ישתדל נא אשר המודעה המוסג"פ תופיע בעתונם בהקדם במקום הגון
מרהיב עין.
בברכת השבת

הרב מנחם שניאורסאהן

* * *

מובן אם יהיו הוצאות בהנ"ל הם על חשבונו.

* * *

כתבתי היום בארוכה ובודאי הגיעו.

[המודעה המצורפת לאגרת]

מיטטיילונג

פון פערזענליכן אָפּיס פון דעם ליובאַוויטשער רבי'ן שליט"א ווערט
מיטגעטיילט, אַז די טעג וועט פאַרעפנטליכט ווערן די רשימה פון די 293 רבנים
הגאונים שליט"א וועלכע האָבן זיך ביז איצט אָנגעשלאָסן צום אויפרוף פון
ליובאַוויטשער רבי'ן שליט"א צו שטאַרקן דעם פּראָטעסט פון הרב הראשי הערצאָג,
געגן די מעשים תענועים פון דער "אידישער אַגענץ", פאַר איר באַרויבן די אידישע
פּליטס־יתומים פון זייער מעגליכקייט צו באַקומען אַ רעליגיעזע דערציאונג.

מצילום האגרת. נכתבה על נייר המכתבים של מחנה ישראל. בנוסח זה נשלח לכמה.
המודעה המוסג"פ: נעתקה להלן. וראה בזה בארוכה — אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ז אגרת
א'תתקפז, ובהנסמן בהערות שם.

בעתונם: "קענעדער אַדלער"; "טשיקאַגער קוריער" — וכיו"ב.

מובן. . . חשבונו: קטע זה אל ידידי הרה"ח ווי"ח אי"א וכ"ו מהורמ"ז ש"י גרינגלאַס (מאַנטרעאַל).
נדפס בקונטרס "נלכה באורחותיו" ע' 59. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ב אגרת ח'ססח,
ובהנסמן בהערות שם.

כתבתי. . . הגיעו: קטע זה אל ידידי הרה"ג ווי"ח אי"א וכ"ו מהורמ"ל ש"י ראָטשטיין (מנהל
אגודת חסידי חב"ד דשיקאַגאָ והגליל). אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"א אגרת קז, ובהנסמן
בהערות שם.

די רבנים שליט"א וועלכע ווילן זיך נאָך אָנשליסן אן דעם אויבנדערמאָנטן
אויפרוף ווערן געבעטן צו מעלדן וועגן דעם אַם שנעלסטן אויפ'ן פּערזענליכן
אַדרעס פֿון ליובאַוויטשער רבי'ן שליט"א:

Rabbi J. Schneersohn

770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y.

ב

בי"ה יח כסלו תש"ו

כבוד הרה"ג הנכבד והנעלה אי"א ווי"ח וכו'
וכו' מהר"ר סניעג שי

שלום וברכה!

שלחנו לו עפ"י הכתבת של הלט. מר טראט חבילה אחת ובה ארבעה
חלפים, וחבילת ספרים אחת, בטח יודיענו כת"ר ע"ד קבלתו.

היינו משתדלים בע"ה לשלח לו, עוד ספרים וגם תשמישי קדושה שונים
מהנחוצים להם, לולא הקשו במשלח דברים ע"י הדואר.

ולכן יואיל נא כת"ר להשתדל כי מר טראט הנ"ל יכתב לנו מכתב באנגלית
כי **הוא** מבקש אותנו לשלח לו ספרים תשמישי קדושה שונים, כי על סמך כל
מכתב כזה אפשר לנו לשלח חבילה אחת, וכדי שנוכל להרבות במשלח חבילות
נכון שמכתבים כנ"ל ממר טראט או מאנשים כמוהו יגיעו אלינו לעתים קרובות.

אנו או "מחנה ישראל" (אשר גם הוא הסתדרות לחזוק היהדות ונוסדה
ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א ועומדת תחת נשיאותו) היינו משתדלים גם
במשלח בגדים וכיו"ב לכם במדה האפשרות, אם תוכלו להשפיע על איזה מוסד
אופיצילי אמעריקאי או פקיד אופיצילי שיכתבו לנו ויבקשו אותנו לשלח להם
הדברים הנ"ל אשר אז בטח נוכל להשיג הרשיון למשלח החבילות.

מעוניינים אנו לדעת תדיר ממצב אחב"י במקומו בגשם וברוח, וכדי
שימהרו מכתביו להגיע אלינו, נא לכתב ישר לפי כתבתנו הנ"ל.

אסיים באיווי מקול"ע, אשר המעטים האלו אשר נשאר, למרות אשר
הרבים הרשעים והזדים קמו גם עליהם לבלעם היל"ת, יראו מכאן ולהבא רק

ב

מהר"ר סניעג: שמואל אבא. "מלפנים רב צבאי במדינת ליטא ובאחרונה מכהן בתור ראב"ד
לקהלות החרדים באיזור האמריקני באשכנז" (אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"י אגרת ג'תצט).
אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"כ אגרת ז'תקנא, ובהנסמן בהערות שם.
הלט.: = הלוטענאַנט (דרגת קצונה בצבא).

תשועה גדולה ופורקן הולך וגדל מיום ליום. ובקרוב ממש נזכה כולנו לביאה לדביר בית המקדש ע"י משיח צדקנו להודות ולהלל לשמו הגדול. בדרישת שלומו וברכה לכת"ר ולכל הנלווים אליו בכט"ס

הרב מנחם שניאורסאהן

יו"ר ועד הפועל

יו"ר ועד הפועל: מרכז לעניני חנוך.

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הילדה רבקה שתחי

ליום הולדתה כ"ף תמוז, ה'תשע"ב

נדפס על ידי ולזכות הורי

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו מרת לאה שיחיו ליינ

ולזכות זקני

הרה"ת ר' אהרן מרדכי הכהן וזוגתו מרת חיילא שיחיו כ"ץ

הרה"ת ר' יהושע וזוגתו מרת פייגא עטיל שיחיו ליינ